

ОБОРОННА ЕКОНОМІКА

УДК 336.144

З.М. Васильченко, д-р екон. наук, проф., С.М. Чимишенко, здобувач

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ
НА УТРИМАННЯ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті проведений аналіз діючого механізму бюджетного планування видатків на утримання особового складу Збройних Сил України в контексті поєднання оборонного і бюджетного планування та його вплив на рівень бюджетного фінансування Збройних Сил України в умовах переходу їх до комплектування військовослужбовцями за контрактом.

Ключові слова: видатки, бюджетне фінансування, фінансові ресурси.

The functional machinery of budget planning of appropriations on personnel maintenance of the Armed Forces of Ukraine in the context of joining defence and budget planning and its influence on budget funding level under transitioning to contracted service personnel manning system is analyzed in the current article.

Keywords: charges, budgetary financing, financial resources.

Вступ. На сьогодні актуальним питанням є забезпечення збалансованості фінансових ресурсів держави в цілому і, зокрема, тієї її частини, що направляється на забезпечення потреб Збройних Сил України. Рішення цього питання перебуває в площині бюджетного планування за допомогою якого визначаються реальні джерела доходів бюджету та пріоритети у видатковій політиці бюджету; здійснюється ефективне управління державним боргом; реалізується на практиці єдина бюджетна політика на всіх рівнях державної влади тощо.

В умовах розвитку механізмів бюджетного фінансування в Україні доводиться констатувати надмірну залежність бюджетного планування від багатьох факторів не економічного характеру, відсутність налагоджених механізмів бюджетного планування, узгоджених по термінах і змісту з іншими сферами бюджетної системи України.

Проблематика фінансового та бюджетного планування досліджувалась багатьма видатними українськими та іноземними вченими, такими як Вагнер А., Р.Фон Кауфман, Лебедєв В.А., Озеров І.Х., Гензель П., Твердохлебов В.М., Сірінов М.А., Тіктін Г.І., Чернеховський В.Д., Поляк Г.Б., Чижов К.Я., Павлова Л.П., Василик О.Д., Гальчинський А.С., Геєц В.М., Даниленко А.І., Єпіфанов А.О., Заруба О.Д., Кравченко В.І., Лукінов І.І., Мороз А.М., Москаленко В.П., П'ятченко Г.О., Савлук М.І., Салло І.В., Суторміна В.М., Александров А.М., Вознесенський Е.О., Дяченко В.П., Коломін Є.В., Лушін С.І., Павлова Л.П., Радіонова В.М., Сичов М.Г., Опарін В.М. та інші.

Світова практика показує, що над удосконаленням бюджетного планування працюють уже довгий час. У 50-60 роках ХХ століття в США, Канаді, Франції застосовувалися такі методи бюджетного планування, як бюджетування "з нуля", програмне бюджетування та інші. На основі цих методів визрів сучасний метод – бюджетування, орієнтоване на результат. Останній забезпечує розподіл бюджетних ресурсів відповідно до цілей або функцій держави з урахуванням пріоритетів суспільного значення очікуваних кінцевих результатів. Такий розподіл здійснюється провідними країнами світу, у тому числі Російською Федерацією на принципах коротко-, середньо- та довгострокового планування. Відповідно до стратегічних пріоритетів держава розподіляє видатки бюджету як на наступний рік та й визначає прогнозні обсяги видатків на найближчі 3-5 років. Крім цього за різними галузями державної політики розробляються напрями їх стратегічного розвитку на найближчі 10-15 років, на які передбачаються відповідні фінансові ресурси. Так, Стратегічним оборонним бюлетенем України передбачаються заходи щодо розвитку Збройних Сил України на період з 2005 до 2015 року. До зазначеного бюлетеню також включені прогнозні показники оборонного бюджету на цей період виходячи із відповідних заходів.

В Україні здійснення стратегічного планування на сьогодні ще не достатньо розвинене. Планування бюджетних видатків здійснюється в основному на короткострокову перспективу, тобто на наступний рік [1]. Варто зазначити, що в Україні розроблена та затверджена Програма реформування та розвитку Збройних Сил на період до 2015 року, яка й визначає пріоритети стратегічного розвитку українського війська. Цією програмою передбачені орієнтовні обсяги бюджетних видатків на середньострокову перспективу, а саме на 2006-2011 роки, та на довгострокову перспективу – до 2015 року. Втім, виконання цієї Програми ще жодного року не здійснювалось у повному обсязі. Аналіз та систематизація даних щодо фінансування видатків на потреби Міністерства оборони України за останні 5 років змушують констатувати фактичне заморожування та згортання цієї програми, особливо у 2009 році.

Постановка завдання. В умовах фінансової кризи, коли різке падіння національної економіки не забезпечує необхідних обсягів й без того вкрай обмежених фінансових ресурсів, особливу увагу треба приділяти саме плануванню. Ефективне та гнучке бюджетне планування повинне забезпечувати виконання, хоча й на мінімальному рівні, але всіх програм стратегічного розвитку держави.

За таких обставин певною мірою покращанню стратегічного планування, на наш погляд, сприятимуть:

- широке запровадження програмно-цільового методу планування бюджету;
- розробка ефективної системи показників попередньої оцінки програми, оцінки ефективності виконання програм;
- постійне проведення моніторингу впровадження програми;
- необхідність доповнення бюджетної функціональної класифікації програмною цільовою класифікацією;
- оптимізація системи бюджетних установ, а при потребі навіть їх реорганізація;
- належна організація внутрішнього і зовнішнього фінансового контролю за дотриманням чинного бюджетного законодавства.

Бюджетний процес завжди відіграє особливу роль, оскільки він повинен забезпечувати раціональне використання бюджетних коштів виходячи з наявних джерел фінансування.

Фінансове планування являє собою процес розроблення і затвердження фінансових планів як засобу збалансування фінансових потреб і можливостей. Фінансовий план того чи іншого суб'єкта відображає його фінансову діяльність, тобто процес формування доходів і здійснення витрат [2]. Фінансове планування здійснюється шляхом укладання фінансових індивідуальних і зведених планів. Індивідуальні фінансові плани включають балан-

си доходів та видатків підприємств, кошториси бюджетних установ тощо. Зведені фінансові плани поділяються на загальнодержавні, територіальні та галузеві. Загальнодержавними планами є зведений фінансовий баланс, державний бюджет, баланс доходів і витрат населення. Територіальні фінансові плани – це місцеві бюджети, зведені фінансові баланси територій, плани фінансових інститутів. Галузеві включають фінансові плани міністерств, відомств, корпорацій, об'єднань тощо.

Основним фінансовим планом держави є бюджет, який поряд з фінансуванням інших галузей економіки та соціального сектору передбачає видатки і на оборону, зокрема на утримання особового складу Збройних Сил України.

Бюджетне планування охоплює складання проекту бюджету, його розгляд і затвердження. Це серцевина бюджетного процесу – виконується такий бюджет, який прийнято.

Бюджетне планування починається з визначення можливого обсягу доходів. Обґрунтованість їх планування забезпечує реальність усього бюджетного процесу. Оптимальність розподілу видатків визначається ефективністю використання бюджетних коштів із позицій забезпечення економічного зростання та соціальної гармонії у суспільстві. Збалансування бюджету найскладніше завдання, оскільки, як правило, потреби у видатках перевищують реальні можливості у формуванні доходів [1].

Зведений кошторис Міністерства оборони України – це основний фінансовий план оборонного відомства, який є складовою частиною Державного бюджету. У відповідності з кошторисом доводяться асигнування на забезпечення виконання Міністерством оборони України своїх завдань і функцій.

Асигнування – це повноваження розпорядника бюджетних коштів на взяття зобов'язань та витрачання бюджетних коштів на конкретну мету в процесі виконання бюджету, яке надано відповідно до бюджетного призначення [3].

План асигнувань – це помісячний розподіл видатків загального фонду органу бюджетної установи, затверджених у кошторисі для загального фонду.

Від якості фінансового планування залежить безперерйне фінансування всіх заходів, які передбачені планами діяльності Міністерства оборони України.

Якісне фінансове планування значно сприяє підвищенню ефективності використання бюджетних коштів, виділених на діяльність відомства.

В процесі фінансового планування приймають участь всі ланки фінансово-економічної служби, починаючи з військових частин і закінчуючи центральним апаратом Міністерства оборони України як головного розпорядника бюджетних коштів.

Основними завданнями фінансового планування Міністерства оборони України є:

1) Визначення потреби в грошових коштах для забезпечення безперерйного функціонування. При визначенні потреби в грошових коштах необхідно забезпечити всі заходи, які передбачені планами, а головне не допустити зайвого витребування та отримання коштів, що приводить до порушення збалансованості в процесі фінансування. Поряд з цим зниження обсягу витребуваних коштів в значній мірі підірве здатність оборонного відомства виконувати свої функції.

2) Своєчасне і повне витребування грошових коштів від забезпечувального фінансового органу. Цьому передують правильне складання начальником фінансового органу фінансово-планових документів. Ці документи

необхідно представити забезпечувальному фінансовому органу в установлені строки.

3) Забезпечення планового, господарські доцільного і економного використання отриманих грошових коштів. Позапланове витрачання цих асигнувань приводить до зриву запланованих заходів.

До основних фінансово-планових документів військової частини як розпорядника бюджетних коштів третього ступеню можна віднести наступні:

кошторис;

план асигнувань за видатками загального фонду;

план спеціального фонду (за винятком власних надходжень);

зведення показників спеціального фонду кошторису (з додатками до них, у яких показники доходів та видатків приведені у відповідність до класифікації видатків за кошторисом Міністерства оборони України у розрізі кодів економічної класифікації та видів видатків);

розрахунки доходів, які складаються за кожним джерелом доходів, та розрахунки видатків, показники яких повинні бути приведені у відповідність щодо кожного коду економічної класифікації;

лімітні довідки про виділені бюджетні асигнування;

заявка на потребу в коштах на відповідний період.

До основних фінансово-планових документів Міністерства оборони України, як головного розпорядника коштів, можна віднести наступні:

пропозиції щодо структурних змін прогнозних обсягів видатків загального фонду державного бюджету на наступний бюджетний період та переліку бюджетних програм порівняно з поточним періодом;

бюджетний запит на наступний бюджетний період;

зведений кошторис Міністерства оборони України;

зведений план асигнувань за видатками загального фонду Міністерства оборони України;

зведений план спеціального фонду (за винятком власних надходжень) Міністерства оборони України;

лімітні довідки про виділені бюджетні асигнування для Міністерства оборони України;

паспорти бюджетних програм.

Головним фінансово-плановим документом серед них є складений та поданий до Міністерства фінансів України бюджетний запит на наступний рік.

Бюджетний запит – це документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період [3].

Бюджетний запит розробляється на підставі плану діяльності головного розпорядника бюджетних коштів, складеного відповідно до завдань та функцій, визначених нормативно-правовими актами, виходячи з необхідності досягнення конкретних результатів за рахунок бюджетних коштів.

Керівництвом Міністерства оборони України постійно проводиться робота по оптимізації оборонних видатків Державного бюджету. Для цього вже в процесі фінансового планування обчислюється реальна потреба в коштах, проводяться заходи щодо її максимальної оптимізації. Таким чином, процес фінансового планування повинен бути направлений на реалізацію Стратегічного оборонного бюлетеня України на період до 2015 року і ґрунтуватись на показниках, затверджених цим Бюлетенем. Слід особливо зауважити, що в ньому передбачається зокрема поступове скорочення чисельності особового складу та збільшення обсягу видатків на потреби оборони. При цьому передбачається зменшення питомої ваги видатків на утримання особового складу у загальному обсязі оборонних видатків. Це но-

рмальний, природний процес, спрямований на покращення соціального захисту військовослужбовців і модернізацію Збройних Сил України в цілому та озброєння, військової техніки зокрема.

Виходячи з цих потреб, бюджетний запит Міністерства оборони України щороку значно перевищує граничні обсяги, що доводить Міністерство фінансів України. Крім цього обсяг реального фінансування з урахуван-

ням темпів інфляції зростає з року в рік більш повільними темпами, ніж номінальне фінансування, сформоване на підставі граничного обсягу Міністерства фінансів і визначене у Державному бюджеті. (рис. 1) Протягом 2008, 2009 років реальне фінансування навіть зменшувалося порівняно з попередніми роками з урахуванням недофінансування і рівня інфляції за ці роки.

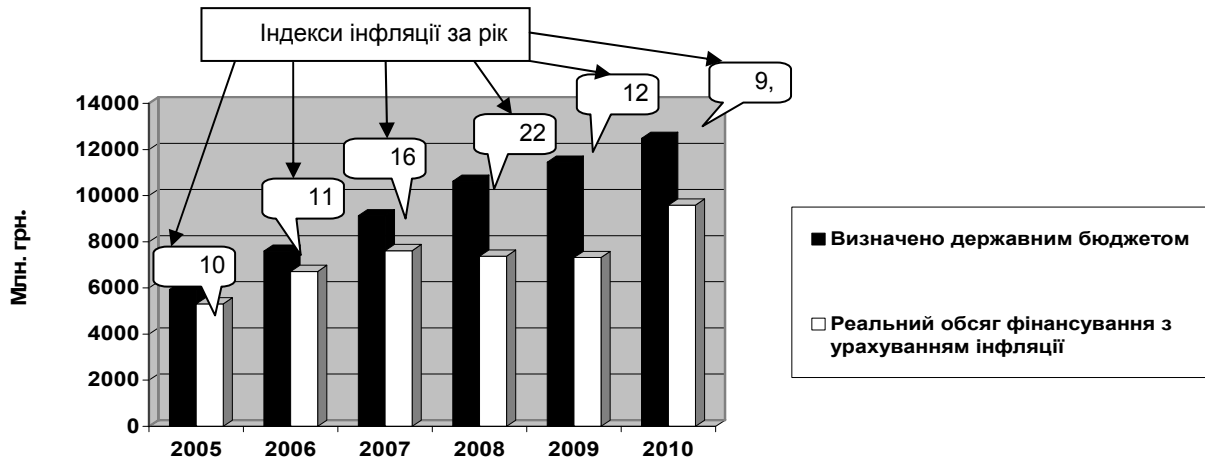


Рис. 1. Динаміка бюджетного фінансування Збройних Сил України з урахуванням інфляції [4-10]

Виходячи з цього доводиться констатувати тенденцію до невиконання Державної програми переходу Збройних Сил України до комплектування військовослужбовцями, які проходять військову службу за контрактом. Зважаючи на такі обставини, керівництво Міністерства оборони України вже вишло із пропозицією перенести термін виконання цієї Програми. Такий крок можна розцінювати як один з шляхів реструктуризації виконання Державної програми реформування та розвитку Збройних Сил України в цілому.

В цьому відношенні доцільним було б удосконалення та оптимізація процесу фінансового планування видатків на утримання особового складу Збройних Сил України. Для цього необхідно уникати планування видатків, що не обумовлені першочерговою необхідністю, а також не допускати здійснення заходів, на які кошти не заплановані. Зокрема це стосується витрат на виплату грошової допомоги при звільненні військовослужбовців, підйомної допомоги при службових переміщеннях, витрат на оплату службових відряджень тощо.

Так, в Міністерстві оборони України формально існує план звільнення військовослужбовців з військової служби. Втім, цей план передбачає лише звільнення у зв'язку із проведенням організаційно-штатних заходів та частково за віком військовослужбовців. Окрім цього він не береться до уваги у процесі фінансового планування видатків на утримання особового складу Збройних Сил України. Так само формально існує план переміщення військовослужбовців на посадах, який також не враховується у процесі фінансового планування, внаслідок чого витрати на виплату підйомної допомоги військовослужбовцям взагалі не плануються. Видатки на оплату службових відряджень плануються за залишковим принципом.

Варто зазначити, що процеси фінансового планування розпорядників бюджетних коштів другого та третього ступенів не пов'язані з процесом бюджетного планування головного розпорядника бюджетних коштів. Тому реальні потреби військових частин та організацій Міністерства оборони України не враховуються в про-

цесі бюджетного планування. Бюджетне планування здійснюється за зведеними показниками Міністерства оборони України в цілому, які в свою чергу не завжди враховують всі потреби військових частин і організацій Міністерства оборони України.

Своєчасне і повне врахування дійсних потреб військових частин і організацій Міністерства оборони України під час планування видатків на утримання особового складу Збройних Сил України дозволять підвищити якість цього процесу, що є особливо актуальним в період фінансової кризи.

Процес бюджетного планування повинен бути тісно пов'язаний з оборонним плануванням, яке здійснюється з метою розвитку Збройних Сил України відповідно до Державної програми. Для визначення перспектив такого взаємозв'язку розглянемо механізм оборонного планування у Збройних Силах України.

Оборонне планування у Збройних Силах здійснюється відповідно до законів України, постанов Кабінету Міністрів України та наказів Міністра оборони України.

Положення про організацію стратегічного планування у Міністерстві оборони України (далі – Положення) визначає порядок організації та виконання заходів середньострокового, короткострокового та бюджетного планування у структурних підрозділах Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України, видах Збройних Сил України [11].

Цілі, завдання, перспективи та порядок розвитку Збройних Сил України на середньострокову перспективу визначено Державною програмою розвитку Збройних Сил України на 2006-2011 роки, але вони потребують щорічного уточнення з урахуванням вже виконаних, або не виконаних заходів та обсягів фінансування в попередні роки.

Так, наприклад, у 2006 році проведення заходів Державної програми розвитку недофінансовано на 2,344 млрд. грн. (26,8%) (у порівнянні з показниками самої програми), що не дозволило вчасно розпочати проведення заходів із впровадження створення єдиної автоматизованої системи управління, цифрової інтег-

рованої мережі зв'язку, проведення утилізації надлишкових, непридатних до подальшого використання ракет і боєприпасів. У 2007 році передбачені Державною програмою заходи були недофінансовані на 1,826 млрд. грн. (17,7%), у 2009 році – 4,461 млрд. грн. (34,8%), у 2010 році – на 1,924 млрд. грн. (15,4%). На нашу думку, недофінансування потреб Міністерства оборони обмежує можливості проведення заходів подальшого розвитку Збройних Сил, виходу на показники Державної програми та потребує перенесення строків програми на більш пізній період.

Одним з основних завдань короткострокового планування є раціональний розподіл та ефективне використання обмежених фінансових ресурсів на потреби Збройних Сил України.

Для визначення шляхів підвищення ефективності короткострокового планування та розуміння його особливостей в Міністерстві оборони України розглянемо механізм короткострокового оборонного (у т.ч. бюджетного) планування, що регламентується Положенням про організацію та здійснення середньострокового та короткострокового оборонного планування у Збройних Силах.

Річний цикл короткострокового оборонного планування розпочинається у листопаді року, що передуює року формування бюджетного запиту Міністерства оборони України і триває до моменту затвердження Плану утримання та розвитку Збройних Сил України (кінець лютого першого року реалізації Плану) [12].

Всебічний аналіз ситуації, що склалася в Міністерстві оборони України щодо процесів оборонного та бюджетного планування показує, що вони поки що відокремлені один від одного, відсутня законодавча база щодо їх регламентування як єдиного інтегрованого процесу. Цим обумовлюється потреба у визначенні раціонального переліку оборонних програм та необхідність зміни моделі формування кошторису Міністерства оборони України, а саме його структури та змісту, відповідно до оборонних програм з метою інтеграції бюджетних та оборонних програм.

Життєдіяльність Збройних Сил України забезпечується за чотирма напрямками: утримання особового складу, підготовка кадрів, застосування та реформу-

вання Збройних Сил України. Виходячи з цього, видатки на потреби Збройних Сил України повинні групуватися за чотирма основними напрямками, що відповідають видам діяльності Збройних Сил України та їх організаційній структурі: особовий склад (ОС), озброєння і військова техніка (ОВТ), запаси матеріально-технічних засобів (МТЗ) та елементи військової інфраструктури (Віф.). За цими напрямками здійснюється фінансування Збройних Сил України відповідно до головних та цільових програми Міністерства оборони України. (рис. 2) [13].

За таких умов основним напрямом удосконалення системи планування бюджетних видатків на утримання особового складу Збройних Сил України має стати інтеграція двох самостійних систем планування – оборонного та бюджетного – в єдину систему, що практично підпорядковує бюджетні кошти цілям оборонного планування та робить їх засобом досягнення кінцевих цілей оборонних програм.

Організаційна модель оборонного та бюджетного планування повинна розвиватися за принципами бюджетного менеджменту, в основу яких покладено балансування потреб Збройних Сил з ресурсами, які держава може для цього виділити [1].

Сьогодні продовжується пошук раціональних шляхів підвищення ефективності використання бюджетних коштів та управління процесом реалізації оборонних програм. Першим кроком у цьому було скорочення кількості бюджетних програм для забезпечення потреб Збройних Сил України поступово зменшувалось з 29-ти програм у 2006 році до 18 програм у 2011 році. Така тенденція матиме місце і надалі, й у 2012 році передбачається вже лише 7 бюджетних програм.

На сьогодні також залишається невирішеним питання щодо урахування під час розробки проекту державного бюджету України рішень Ради національної безпеки і оборони України (далі – РНБОУ). Законом України "Про Раду національної безпеки і оборони України" визначено, що на своїх засіданнях РНБОУ розглядає питання щодо проекту закону України про Державний бюджет України за програмами, що забезпечують фінансування національної безпеки і оборони України.

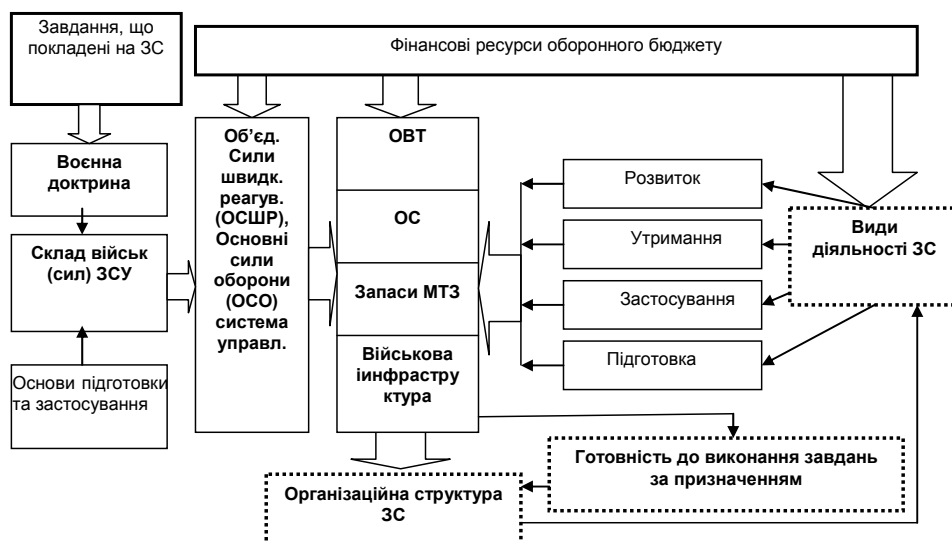


Рис. 2. Формування видатків на потреби Збройних Сил України за видами їх діяльності та організаційною структурою

Крім цього Законом України "Про організацію оборонного планування" визначено, що РНБОУ вносить Президенту України пропозиції щодо матеріального,

фінансового, кадрового, організаційного та іншого забезпечення виконання заходів у сфері національної безпеки і оборони. Проте процедура складання, роз-

гляду та затвердження Державного бюджету, що регламентована Бюджетним кодексом України, не враховує зазначених вимог законодавства.

Нажаль, доводиться констатувати, що сьогодні рішення РНБОУ при формуванні обсягів бюджетних видатків на потреби Міністерства оборони України не враховуються. Як результат, грошове забезпечення військовослужбовців, навіть після проведених заходів щодо його упорядкування, залишається не захищеним від інфляційних процесів і не сприяє підвищенню конкурентоспроможності військової служби на ринку праці в Україні.

Структура видатків Міністерства оборони України потребує удосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду. Протягом останніх років частка бюджетних асигнувань на утримання Збройних Сил України зменшувалась. Одночасно збільшувались видатки на їх підготовку і реформування та інвестиції на розвиток ОВТ та інфраструктури. Така позитивна тенденція наближувала розвиток Збройних Сил України до стандартів НАТО та найбільш розвинутих країн світу. Слід зазначити, що в 2008 році при загальному збереженні зазначеної тенденції за відсоток видатків на утримання Збройних Сил дещо збільшився внаслідок необхідності відновлення соціальних гарантій, які було скасовано у 2000 році та реорганізації структури грошового забезпечення військовослужбовців з 1 січня 2008 року.

Втім, процес збалансування видатків на утримання особового складу та інших видатків на розвиток Збройних Сил України був зупинений у 2009 році, коли було різко зменшено обсяги видатків розвитку, внаслідок чого істотно збільшилася питома вага видатків на утримання особового складу. Поряд з цим, збільшення відсотку видатків на утримання особового складу не дозволило зберегти рівень забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців, який фактично різко знизився внаслідок недофінансування видатків на забезпечення цих гарантій. Проект Державного бюджету України на 2012 рік передбачає збільшення видатків на фінансування Збройних Сил на 30% разом з удосконаленням структури цих видатків, що має забезпечити покращення фінансування процесу оновлення та модернізації озброєння та військової техніки а також посилення соціального захисту військовослужбовців.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок, що на сьогодні основними шляхами удосконалення процесу планування бюджетних видатків на утримання особового складу Збройних Сил України, на наш погляд, мають бути по-перше, застосування методів бюджетного менеджменту, зокрема балансування обсягів

видатків відповідно до наявних фінансових ресурсів та завдань, що поставлені перед Збройними Силами України; по-друге, розвиток механізмів стратегічного планування на довгострокову перспективу і врахування показників стратегічного планування під час середньотривалого бюджетного планування; по-третє, об'єднання процесів оборонного і бюджетного планування в Міністерстві оборони України через інтеграцію оборонних і бюджетних програм.

Таким чином, ефективність планування видатків на утримання особового складу Збройних Сил України буде підвищена за умови об'єднання процесів оборонного і бюджетного планування в Міністерстві оборони України а також максимального наближення за змістом і кількістю бюджетних і оборонних програм. Це, в свою чергу, сприятиме раціональному розподілу та ефективному використанню бюджетних асигнувань для реалізації Державної програми розвитку Збройних сил України на 2006-2011 роки з метою підвищення оборонного потенціалу держави та рівня забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців.

1. Федосов В. Бюджетний менеджмент: Підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова; – К.: КНЕУ, 2004. – 864 с. 2. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240. 3. Бюджетний Кодекс України. Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI [Текст]: // Відомості Верховної Ради України 2010, N50-51 від 24.12.2010, ст. 572. 4. Про державний бюджет України на 2005 рік [Текст]: Закон України від 23.12.2004 № 285-IV // Відомості Верховної Ради України 2005, N 7-8 від 25.02.2005. 5. Про державний бюджет України на 2006 рік [Текст]: Закон України від 20.12.2005 № 3235-IV // Відомості Верховної Ради України 2006, N9 від 03.03.2006. 6. Про державний бюджет України на 2007 рік [Текст]: Закон України від 19.12.2006 № 489-V // Відомості Верховної Ради України 2007, N7-8 від 16.02.2007. 7. Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України [Текст]: Закон України від 28.12.2007 № 107-VI // Відомості Верховної Ради України 2008, N7-8 від 22.02.2008. 8. Про державний бюджет України на 2009 рік [Текст]: Закон України від 26.12.2008 № 835-VI // Відомості Верховної Ради України 2009, N20 від 15.05.2009. 9. Про державний бюджет України на 2010 рік [Текст]: Закон України від 27.04.2010 № 2154-VI // Відомості Верховної Ради України 2010, N22-23 від 11.06.2010. 10. Показники інфляції (індексу споживчих цін) – офіційний веб-сайт Держкомстату [Електронний ресурс] / Індекси споживчих цін у 1991 – 2010рр. (до попереднього місяця). – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/control/uk/localfiles/display/operativ/operativ2006/ct/sn_rtk/isc/isc_u/isc_m_u.htm. 11. Про затвердження Положення про організацію стратегічного планування у Міністерстві оборони України [Текст]: Наказ Міністра оборони України від 27.12.2006 № 749. 12. Про затвердження Порядку організації та фінансування стратегічного планування у сфері оборони і військового будівництва [Текст]: постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2006 № 447 // Офіційний Вісник України 2006, 14 від 19.04.2006, ст. 1003. 13. Про державні цільові програми [Текст]: закон України від 18.03.2004р. № 1621-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – N 25. – С. 352